

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Valmiuslain tarkoituksena on luoda valmiudet hallita kansakuntaa vakavasti uhkaavia poikkeusoloja sekä niiden aikana suojata väestöä, turvata sen toimeentulo ja ylläpitää yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämätöntä toimintaa, oikeusjärjestystä ja perus- ja ihmisoikeuksia. Lain tarkoituksena on poikkeusolojen aikana myös tukea valmiutta torjua valtakunnan alueelliseen koskemattomuuteen ja itsenäisyyteen kohdistuvia uhkia.

Lain tarkoituksen tulisi olla myös eläinten hyvinvoinnin turvaaminen äärimmäisissä kriisitilanteissa.

Katsomme, että lain tarkoituksen toteutuminen on kaikilta osiltaan riippuvuussuhteessa siihen, kuinka järjestelmämme onnistuu ylläpitämään kansalaistemme terveyttä ja hyvinvointia sekä edellisistä johtuvaa sietokykyä käsitellä kriisitilanteista johtuvia vastoinikäymisiä.

Tutkimusten mukaan esimerkiksi lemmikkieläinten huomioiminen valmiussuunnitelmissa ja kriisitilanteissa lisää kansalaisten sietokykyä ja parantaa kansanterveyttä. Siksi eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen olisi tärkeää ottaa huomioon myös valmiuslaissa.

Tämä tarkoittaa esimerkiksi sen suunnittelua, miten eläinten terveys ja hyvinvointi turvataan erilaisissa evakuointitilanteissa, tai jos evakuointia ei lemmikki- eikä tuotantoeläinten osalta pystytä toteuttamaan, kuten muistion kohdassa 4.2.4.13 epäillään. Kirjaus jää irralliseksi, sillä skenaarioista, joissa eläimiä ei voida evakuoida, tulisi joka tapauksessa etukäteen miettiä, miten tilanteen salliessa pyritään toimimaan. Tällainen linjaus olisi tärkeää myös viranomaisen sujuvan toiminnan varmistamiseksi ja tilanteen ihmisille aiheuttavan henkisen taakan pienentämiseksi. Olisi myös syytä kartoittaa toimintatavat ja resurssit eläinten evakuoinnin toteuttamiseksi.

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

Varautumisvelvollisuudesta säädettyä vähintään hallituksen esityksen tasolla tulisi riittävän tarkasti sanoittaa muun muassa se, mitä viranomaisille säädetty varautumisvelvollisuus tarkoittaa kolmannen sektorin toimijoiden osallistamisen osalta.

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

Relevantteihin pykäliin tulisi tehdä kirjaus, joka voisi kuulua ”tässä pykälässä tarkoitetun viranomaisen tulee asianmukaisella tavalla selvittää, ottaa huomioon ja pyrkiä sisällyttämään valmiussuunnitelmiinsa niitä kolmannella sektorilla olevia vapaaehtoisuuteen perustuvia resursseja, joilla voi olla tämän lain tarkoitusta edistäviä vaikutuksia. Esimerkiksi eläintautien torjuntatehtävissä ja eläinten hyvinvointiin ja käsittelyyn liittyvissä tehtävissä kyseeseen voisi tulla vuoropuhelu erilaisten eläinsuojelutoimijoiden kanssa”.

Kolmannen sektorin toimijat olisi tarkoituksenmukaista sitouttaa tukitoimiin, joilla vapaaehtoistoimin turvataan eläinten hyvinvointia ja eläintautien torjuntaa erilaisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa. Kolmannen sektorin vapaaehtoisuuteen perustuva sitouttaminen poikkeusolojen valmiussuunnitteluun luo perustaa myös normaaliolojen häiriötilanteiden valmiussuunnittelulle, sekä toki myös kolmannen sektorin ja julkisen sektorin yhteistyölle häiriöttömässä tilanteessa.

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Kolmas sektori on osoittanut käyttökelpoisuutensa myös eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen ja eläintautien torjumiseen liittyvissä kriisitilanteissa (esimerkiksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan, kun EU-komissio pyysi jäsenvaltioita höllentämään eläinten maahantuontiin liittyviä vaatimuksia ja Suomeen alkoi virtamaan potentiaalisen eläintautiriskin omaavia ukrainalaisia lemmikkieläimiä). Valmiuslakia ja siihen liittyviä toimialakohtaisia erityislakeja uudistettaessa tulisi huomioida myös eläinsuojelutoimijoiden mahdollisuudet tuottaa tällaisia palveluja. Lisäksi kolmannen sektorin vapaaehtoisuuteen perustuva sitouttaminen poikkeusolojen valmiussuunnitteluun luo perustaa myös normaaliolojen häiriötilanteiden valmiussuunnittelulle, sekä toki myös kolmannen sektorin ja julkisen sektorin yhteistyölle häiriöttömässä tilanteessa.

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Jos teurastamista ei onnistuta toteuttamaan, pyritäänkö eläimet lopettamaan tilalla, vapautetaanko ne pärjäämään omillaan vai jätetäänkö ne tiloihin odottamaan kohtaloaan? Tuotantoeläimistä huolehtiminen on myös osa elintarviketuotantoa. Lopettaminen tulisi hoitaa eläinten massalopetustilanteissakin ensisijaisesti eläinten hyvinvointilain mukaisesti.

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

White Kati
SEY Suomen eläinsuojelu

Lahtinen Toni
SEY Suomen eläinsuojelu ry